

Poročila in ocene

1.19 Objavljena recenzija, prikaz knjige, kritika

Izobraževanje v dobi tveganja – ECER v Hamburgu in zgodovina izobraževanja na mednarodnih znanstvenih konferencah v letu 2019

Education in an Era of Risk – ECER in Hamburg and the history of education at international conferences in 2019

Leto 2019 je bilo – posebej v primerjavi z naslednjim – izjemno bogato tako z domačimi kot mednarodnimi znanstvenimi srečanji, ki so obravnavala (tudi) zgodovino šolstva in vzgoje. V letu 2019 je bolj tiho minila 150. obletnica uvedbe tudi za nas znamenitega 3. avstrijskega osnovnošolskega zakona maja 1869, ki je moderniziral šolstvo, izvajal osemletno šolsko obveznost in pripeljal v šolo učiteljice ter preoblikoval Slovence v pismen in kulturen narod. Šolsko časopisje je nekdanj zavzeto opozarjalo na 14. maj 1869 kot na markanten mejnik v ljudskošolski zgodovini.¹ Stota obletnica tega osnovnošolskega zakona 1969 je bila tudi za Slovenski šolski muzej zanimiva razstavna tema² in hkrati odmeven in do danes uporaben raziskovalni projekt muzeja in zunanjih sodelavcev.³ Ta šolski zakon je bil sprejet prav v času našega taborskega gibanja in slovensko časopisje je poročalo hkrati o šolski reformi in o Vižmarskem taboru. Največji slovenski tabor smo po svojih močeh zaznamovali zgodovinarji in posebej vneti lokalna skupnost pod Šmarno goro brez večje vseslovenske ali vsaj vseljublanske udeležbe. *Posvet ob 150-letnici Vižmarskega tabora*⁴ sta 16. maja 2019 pripravili Zveza zgodovinskih društev Slovenije in Slovenska matica v Matičinih prostorih, tematika pa je obravnavala tudi šolske zahteve na taboru in druge jezikovne zahteve, povezane s šolstvom. Tudi obletnica naše prve univerze, ki si deli rojstno letnico z univerzami, kot npr. v Brnu, Hamburgu ali Rigi, je prav tako pomembna tema iz zgodovine izobraževanja, saj sledimo zavzetim slovenskim prizadevanjem za univerzitetno izobraževanje doma vse od 1848 naprej. *Znanstveni simpozij – 100 let Univerze v Ljubljani* sta konec leta 2019 pripravili Univerza v Ljubljani

1 Učiteljski tovariš, 49, št. 19., 7. 5. 1909, str. 1–2, 14. maj 1869. <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-CEGANVBF/451f7b7f-ccf7-4ce8-a646-11899d4f9117/PDF>

2 Ob stoletnici osemletne obvezne osnovne šole na Slovenskem 1869–1969: razstava v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (ur. France Ostanek), Ljubljana 1869.

3 Osnovna šola na Slovenskem 1869–1969 (ur. Schmidt, V., Melik, V., Ostanek, F.), Ljubljana: Slovenski šolski muzej, 1970.

4 150 let tabora na Vižmarjih, <https://marijanzlobec.wordpress.com/2019/05/15/150-let-tabora-v-vizmarjih/>; Posvet ob 150-letnici Vižmarskega tabora, <https://zzds.si/post-2019-05-10.html>; https://www.sistory.si/cdn/publikacije/41001-42000/41358/16-5-2019_SM_Posvet_150_let_Vizmarskega_tabora-posvet.pdf

in Slovenska matica. Potekal je prav blizu našega muzeja, v zbornični dvorani ljubljanske Univerze ob njeni stoletnici. Na prostem pred muzejem je bila pripravljena razstava o začetkih in razvoju ljubljanske univerze, naš muzej pa bil posebej povezan s simpozijem ob predstavitvi študentske tematike nove univerze v prvih dveh desetletjih njenega delovanja.⁵

Glede razmer v letu 2020, ko množičnih znanstvenih srečanj skoraj ni, je treba omeniti nekaj mednarodnih konferenc na področju zgodovine šolstva in muzejev, ki so potekale v letu 2019 na teme, ki so blizu zgodovini vzgoje in izobraževanja ter muzejskim vprašanjem. Pri nekaterih srečanjih so sodelovali slovenski muzealci in raziskovalci zgodovine izobraževanja, tudi iz Slovenskega šolskega muzeja, pri drugih je bila opazna udeležba iz Slovenije ali jih tematika vsebinsko povezuje z delom muzejev izobraževanja.

International Seminar: From propaganda to resistance. Manjši, a vsebinsko bogat mednarodni seminar se je v pri nas še prazničnem začetku maja 2019 pričel v katalonskem univerzitetnem mestu Vic s temo Od propagande do odpora: vitalne možnosti v totalitarizmu⁶ pod vidikom zgodovine izobraževanja. Mesto Vic – v izgovorjavi [bik] – je malo večje od Celja in s prav takšnimi antičnimi koreninami, z ohranjenim rimskim templjem, podobnim tistemu v Pulju. Hkrati pa ima Vic še manj znane, a zanimive povezave s Slovenci tudi na izobraževalnem področju prek tam rojenega ustanovitelja redovne skupnosti klaretincev. Mednarodni seminar je potekal kot del projekta ERAEF,⁷ ki ga vodi Eulàlia Collelldemont z Univerze Vic (UVic – Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya), in virtualnega univerzitetnega muzeja pedagogike (MUVIP, Museu Universitari Virtual de Pedagogia), tudi s sodelavci iz mednarodnega sveta. Projekt se je kot del kulturne zgodovine izobraževanja osredotočil na avdiovizualne medije, dokumentarne filme in novice o izobraževalnih vprašanjih v času Francovega režima – in tudi v evropskem okviru, zlasti med letoma 1940 in 1970. Seminar je potekal v obliki delavnic, okroglih miz in daljših predavanj o totalitarizmu in propagandi (Ian Grosvenor, Univ. Birmingham; Pilar Prat, Núria Padrós, Uvic), o kulturi v šolskem razredu v komunizmu: metamorfoze propagande (Iveta Kestere, Univ. Latvia) in oblikovanju portugalsko-španskih odnosov skozi film (Ana Paz, Univ. Lisboa). O razumevanju avdio-vizualne propagande je govorilo več avtorjev s katalonskih univerz v Barceloni in Vicu, o projektu evropskih spominov European Memories, ta poteka tudi s slovenskim sodelovanjem, in težavnosti predstavljanja totalitarizma preteklosti pa je govoril Jordi Guixé (European Observatory on Memories). Impresiven zgodovinski sprehod po sledovih frankizma v arhitekturi je po Vicu vodil Josep Casanovas (UVic). Se-

5 Znanstveni simpozij – 100 let Univerze v Ljubljani, 6.–7. 11. 2029,

<http://www.slovenska-matica.si/events/znanstveni-simpozij-100-let-univerze-v-ljubljani/>

6 International Seminar: From propaganda to resistance. Vital options in the totalitarianism, Vic, 2–4. 5. 2019, <https://mon.uvic.cat/fetch/esdeveniments/international-seminar/>

7 ARAEF, <https://www.uvic.cat/museu-virtual/investigacions/araef>

minar je omogočal tudi zanimivo neformalno druženje, ki se mu je pridružila tudi Karin Priem z Univ. Luksemburg, predsednica ISCHE, mednarodne stalne konference o zgodovini izobraževanja. Slovenski prispevek na seminarju je na ilustrativen način predstavil muzealizacijo izobraževanja v kontekstu socialistične Jugoslavije, posebej v Sloveniji.⁸

*Na zgodovinski pohod po izobraževalni dediščini v mestu Vic je udeležence seminarja *From propaganda to resistance* 4. maja 2019 popeljal Josep Casanovas i Prat (Univ. Vic). Pred razsežnim poslopjem katoliških šol Collegi Sant Miquel dels Sants.**

Seminar je potekal maja 2019 na centralni katalonski Univerzi Vic v sproščenem, a delovnem vzdušju z izbranimi delavnicami in nekaj predstavitvami ob sodelovanju in diskusiji v zadovoljstvo udeležencev in organizatorjev (v ospredju Eulàlia Collelldemont Pujadas).

8 Musealization of education in context of socialist Yugoslavia and its successor states, the case of Slovenia, B. Šuštar; Program, https://www.uvic.cat/sites/default/files/international_seminar_actualitzat.pdf

* Vse fotografije v prispevku je posnel Branko Šuštar.

Contested Minorities in the New Europe, 2019. V začetku junija 2019 so mladi raziskovalci na Birkbeck, University of London (oddelek za zgodovino, klasične študije in arheologijo) pripravili simpozij o spornih manjšinah v "novi Evropi" in o nacionalni identiteti od Baltika do Balkana (*Contested Minorities in the 'New Europe': National Identity from the Baltics to the Balkans, 1918–1939*). Tema manjšin, ki zajema z manjšinskim šolstvom tudi izobraževalna vprašanja, je zanimiva za področje zgodovine izobraževanja. Tako so obravnavali položaj v vzhodni Hercegovini, Bošnjakov v Vardarski Makedoniji, Italijanov v jugoslovanski Dalmaciji in makedonskih Turkov, če začnemo z jugoslovanskimi temami. Predavatelji so se dotaknili še manjšinskih in s tem tudi jezikovnih in šolskih razmer banatskih Švabov in nemškega prebivalstva ob Črnem morju, Judov v različnih državah, razmer v Transilvaniji in zahodni Traciji, pa tudi manjšinskih tem na Baltiku in manjšinskega šolstva v romunski Besarabiji in sovjetski Transnistriji (Pridnestrovie). Pregleden slovenski prispevek je predstavil manjšinsko šolstvo v jugoslovanskem delu Slovenije 1918–41.⁹

2019 ASEES Convention, "Culture Wars", Zagreb.

Leta 1948 ustanovljeno združenje ASEES, ki ima sedaj sedež na ameriški Univerzi Pittsburgh, je do 2010 delovalo kot AAASS (The American Association for the Advancement of Slavic Studies), zatem pa pod sedanjim imenom ASEES (Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies) povezuje raziskovanje slovanskih, vzhodnoevropskih in evro-azijskih študij. S tem združenjem in njegovimi letnimi konvencijami v večjih ameriških mestih je od 1976 povezano tudi Društvo za slovenske študije (SSS – Society for Slovene Studies) z revijo *Slovene Studies*.¹⁰ Slovensko sodelovanje na letnih nacionalnih konvencijah združenja ASEES poteka s sodelavci ZRC SAZU, INZ in slovenskih univerz že vrsto let. Združenje ASEES je v zadnjih letih pripravilo tudi Evropejcem bolj dostopna regionalna srečanja.¹¹ Takšna poletna konvencija je bila tudi z izobraževalnimi temami junija 2016 v ukrajinskem Lvovu,¹² tokrat pa je bila še bližje. Potekala je v Zagrebu na Filozofski fakulteti na temo kulturnih vojn (2019 ASEES Convention, "Culture Wars", 14–16 June 2019). V Zagrebu je bilo predstavljenih več slovenskih tem, tudi s širšega področja kulture. Sodelavci ZRS Koper so predstavili cel panel na temo kulturnih vojn in premirij med marksizmom in katolicizmom v 20. stoletju, prav tako je bil cel panel posvečen slovenski poeziji (*Mythological Motifs in Slovenian Poetry: Strniša, Makarovič, Kovič*), drugje je bila slovenski zgodovini posvečena le kakšna tema npr. skupina Laibach ali pri širšem literarnem sklopu (*Voices of the "Other" in Literary Space*), pa tudi pri

9 Contested Minorities in the 'New Europe', <https://contestedminorities.wordpress.com/Views-on-Minority-Education-in-the-Yugoslav-part-of-Slovenia,1918-1941>

10 T. Pogačar, *Revija Slovene Studies* (ZDA), <http://centerslo.si/wp-content/uploads/2015/10/pogacar.pdf>

11 2019 ASEES Convention, <https://www.asees.org/summer-convention/program>

12 2016 ASEES-MAG Summer Convention, <https://www.asees.org/summer-convention/2016-program>

kulturnih vprašanjih habsburške imperialne mreže. Krog raziskovalcev iz Hrvaške in od drugod je pritegnila tema šola in oblikovanje identitete v socialistični Jugoslaviji (*Winning Children's Hearts and Minds: Education and Identity Formation in Socialist Yugoslavia and Contemporary Croatia*). Slovenski prispevek iz zgodovine izobraževanja (*The Cultural Struggle in Slovenian Education at the End of the Habsburg Monarchy and in the Early Years of the Kingdom of Yugoslavia: 1900-1925*) je bil predstavljen pri panelu o kulturnem boju v šolstvu skupaj z zanimivima prispevkoma o učbenikih – o nacionalnih temah v ukrajinskih in poljskih učbenikih (Viktorii Venherska) in analizi političnih tem v ruskih učbenikih zgodovine (Tatiana Khripachenko, CEU, Budimpešta). Zadnji prispevek je bil zelo sodoben, saj je pod naslovom *Ko kultura oblikuje prihodnost: Vladimir Medinski in iskanje zgodovinske resnice analiziral delovanje takrat aktualnega ruskega ministra za kulturo* (Rebecca A. Johnston, Univerza Texas, Austin).¹³

18. simpozij šolskih muzejev 2019 v Københavnu. Tako rekoč sproti smo v Šolski kroniki v št. 1–2, 2019 poročali o tradicionalnem bienalnem, že 18. simpoziju šolskih muzejev, ki je potekal julija 2019 v Københavnu na temo sprememb globalizacije in digitalizacije, tudi s slovenskim sodelovanjem.¹⁴ Pregled zadnjih tem simpozijev šolskih muzejev in šolskozgodovinskih zbirk in povabilo na 19. simpozij na Kreti 2021 pa je prinesla lanska tematska števila Šolske kronike ob predstavitvi predavanj na 15. simpoziju v Ljubljani (ŠK 2019, št. 3).

Generalna konferenca ICOM 2019 v Kjotu. Tu lahko vsaj omenimo še največje svetovno muzejsko srečanje, ki je potekalo v začetku septembra 2019 na temo *Prihodnost tradicije o muzejih kot kulturnih središčih* (*Museums as Cultural Hubs: the Future of Tradition*).¹⁵ Generalno konferenco ICOM so (po nedavnem Milanu 2016 in pred prihodnjo Prago 2022) pripravili v začetku septembra 2019 v japonskem Kjotu, ki ima tudi zanimiv muzej izobraževanja (Prim. prispevek Maje Hakl Saje, str. 316–326).

Migration and Educational Media. V letu 2019 je potekala v Churu v Švici na temo migracije in izobraževalni mediji (*Migration and Educational Media*)¹⁶ še tradicionalna jesenska konferenca mednarodnega društva za proučevanje šolskih knjig oz. izobraževalnih medijev (*International society for historical and systematic research on schoolbooks/for Research on textbooks and educational media*). Delovanju društva sledimo vsaj od daleč in ga podpiramo s članstvom tudi v Sloveniji, kdaj tudi sodelujemo s člani pri vprašanjih učbenikov, posebej prvih beril in njihovih avtorjev.¹⁷

13 Program, https://www.aseees.org/sites/default/files/u72/Zagreb_prelim_program_3.20.pdf

14 Šolski muzeji in digitalizacija. Izzivi šolskih muzejev in zgodovine izobraževanja v času globalizacije in digitalizacije, 18. simpozij šolskih muzejev in zbirk zgodovine izobraževanja, København 2019.

15 ICOM Kyoto 2019, 25th ICOM General Conference, <https://icom-kyoto-2019.org/>

16 Migration and Educational Media, https://assets.uni-augsburg.de/media/filer_public/c2/bo/c2b04fc1-516a-4892-9825-f3af23e05fec/programm_chur.pdf

17 Vinko Möderndorfer (1894–1958) – Slovenian teacher, ethnographer, political activist and author of primers, RPI 11, February 2015, https://assets.uni-augsburg.de/media/filer_public/ca/fe/cafe7921-8a12-46f3-bffd-88ea87ea6358/rpi_11.pdf

41 ISCHE 2019, Spaces and Places of Education. V letu 2019 je potekala tudi osrednja konferenca zgodovinarjev šolstva, ki jo pripravlja leta 1978 ustanovljena Mednarodna stalna konferenca za zgodovino izobraževanja – International Standing Conference for History of Education. ISCHE združuje nacionalna društva in posameznike, ki delujejo na področju zgodovine šolstva. Doslej se je zvrstilo že 41 letnih konferenc o zgodovini izobraževanja, zadnja julija 2019 v portugalskem Portu. Občasnega slovenskega sodelovanja na ISCHE je bilo kar nekaj: 2007 v Hamburgu ob konferenci na temo o ogroženih otrocih in mladini v zgodovini (Children and Youth at Risk), 2010 v Amsterdamu, kjer je 32. konferenca ISCHE na temo o raziskovanju otroštva (Discoveries of Childhood) potekala kot del svetovnega kongresa zgodovinske znanosti, ki ga vsakih pet let pripravlja CISH/ICHS (International Committee of Historical Sciences). Konec junija 2012 je potekala v Ženevi na temo internacionalizacije v zgodovini izobraževanja konferenca ISCHE v sodelovanju še z dvema mednarodnima organizacijama (SHCY Society for the History of Children and Youth & DHA Disability History Association).¹⁸ Slovensko sodelovanje je spremljalo tudi 35. konferenco ISCHE 2013 v Rigi z naslovom Izobraževanje in moč (Education and Power), nato 2016 ISCHE v Chicagu s široko temo o telesu in telesnosti v zgodovini izobraževanja (Education and the Body) in z zasedanjem stalne skupine o migracijah v zgodovini izobraževanja. Konferenca 2017 v Buenos Airesu je potekala na temo Education and Emancipation ter s predkonferencami, ena je bila o muzejih šolstva in vzgoje. Vsaj s povzetki prispevkov so teme konferenc ISCHE dostopne tudi na spletu.¹⁹ Kakšno od teh konferenc o zgodovini izobraževanja, kot npr. 2015 v Carigradu o kulturi in izobraževanju ali 2018 v Berlinu o naravi in izobraževanju, smo lahko spremljali z zapisom v Šolski kroniki (ŠK 2016, št. 3; ŠK 2018, št. 3), tudi s predstavitvijo katerega od tamkajšnjih muzejev izobraževanja. 41. konferenca ISCHE v Portu je potekala sredi julija 2019 na zanimivo in raznovrstno temo: z zgodovinskim pogledom na prostore in kraje izobraževanja (Spaces and Places of Education).²⁰ Čeprav je bila brez slovenskega sodelovanja, pa ni bila brez slovenske teme. Avstrijska kolegica Lisbeth Matzer (a.r.t.e.s./University of Cologne), povezana z univerzo v Kölnu, je predstavila učiteljstvo, mladinsko organizacijo Hitler-Jugend ter nacistično vzgojo na Štajerskem in Gorenjskem pod nemško okupacijo 1941–1945.²¹ Njen prispevek na to temo je pred nedavnim objavila revija *Journal of Borderlands Studies*.²²

¹⁸ Internationalization in education (18th–20th centuries), http://www.unige.ch/ische34-shcy-dha/index_en.html

¹⁹ Past ISCHE conferences, <https://www.ische.org/ische-conference/past-conferences/>

²⁰ ISCHE 41, <https://www.fpce.up.pt/ische2019/index.html>

²¹ L. Matzer, A place for experiments: teachers, Hitler Youth and the realization of a “Unity of Education” in Nazi-occupied Slovenia (1941–1945), https://www.fpce.up.pt/ische2019/pdf/ISCHE41_BookofAbstracts.pdf

²² L. Matzer, Becoming “German”, <https://doi.org/10.1080/08865655.2020.1810589>

Evropska pedagoška konferenca ECER in Mreža 17: Zgodovine izobraževanja (Network 17: Histories of education)

ECER, Evropska konferenca izobraževalnih raziskav, ki jo vsako leto pripravlja združenje EERA, je največja pedagoška konferenca z več kot dva tisoč, celo do tri tisoč udeleženci. Zanimiva je tudi za različne slovenske raziskovalce obširnega šolskega polja. Pred več kot dvajsetimi leti je, kot beremo v pregledu pri ECER,²³ to konferenco med 17. in 20. septembrom 1998 gostila Ljubljana. Po zapisu v 15. številki Šolskih razgledov leta 1998 je konferenco ECER obiskalo sedemdeset domačih in 550 tujih raziskovalcev šolstva iz kakih 35 držav.²⁴ Slovenski raziskovalci izobraževanja na tej konferenci sodelujejo vsa leta, odvisno od oddaljenosti srečanja kdaj bolj, drugič manj številno. EERA, Evropska zveza izobraževalnih raziskovalnih društev in zvez, združuje državne, regionalne in druge povezave društev na področju izobraževalnih raziskovanj. Slovenijo v tej evropski povezavi predstavlja leta 2011 ustanovljeno Slovensko društvo raziskovalcev na področju edukacije (SLODRE) s prvim predsednikom dr. Pavlom Zgago, tudi dejavnim v tej evropski povezavi. Na konferenci za mlade raziskovalce ERC, tradicionalnem uvodu v konferenco ECER, je bil 2017 v Københavnu tudi plenarni predavatelj.²⁵ Sedaj SLODRE vodi dr. Ana Kozina.²⁶

Konferenca ECER deluje v obliki vsebinskih mrež (network) in na letnih srečanjih povezuje zelo različne raziskovalce izobraževanja od matematikov, psihologov, sociologov do proučevalcev ženskih študij in za nas posebej zanimive zgodovine izobraževanja (*Network 17: Histories of education*). Mreža, ki jo je zadnja leta vodila Helena Ribeiro de Castro (Portugalska), po ECER 2018 pa Iveta Kestere (Univerza Latvija), je pripravila tudi dve mednarodno zastavljeni e-publikaciji.²⁷ Ta Mreža 17: Zgodovine izobraževanja deluje povezovalno in se lahko ponaša tudi s poletno šolo za podiplomske študente (HEDSS – Histories of Education Summer School), saj je bila junija 2019 pripravljena že deseta, tokrat na Liverpool John Moores University, ob skupni podpori revije *Paedagogica Historica*, društva *History of Education Society, UK*, in *International Standing Conference for the History of Education (ISCHE)*.

Tematiko zgodovine izobraževanja pri Mreži 17 spremljam dobro desetletje, in glede na možnosti občasno sodelujem na letnih srečanjih s predstavitvijo slovenskih tem. Te se prilagajajo razpisani vsebini, ki jo večkrat posamezna povezava

23 Previous ECERs, <https://eera-ecer.de/previous-ecers/>

24 J. Škarič, Učitelj, akcijsko raziskovanje in šolska prenova, Šolski razgledi, št. 15, 5. 10. 1998, str. 7. – Pekka Kaemaeraeinen, Univ. Bremen, Report on European Conference on Educational Research – ECER '98 (Ljubljana), https://www.researchgate.net/publication/284715320_Report_on_European_Conference_on_Educational_Research_-_ECER_'98_Ljubljana_-_1998

25 P. Zgaga, Education and the Imperative of Constant Change, or on “Kings” and “Philosophers”, <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2017-copenhagen/emerging-researchers-conference/keynote/>

26 SLODRE, <http://www.slodre.si/index.php?lang=sl>

27 Education Across Europe: A Visual Conversation, 2014; Looking Back Going Forward: School Time in Flux and Flow in Europe and Beyond, 2018; <https://eera-ecer.de/networks/17-histories-of-education/>

(network) še dopolni s svojim razpisom. Tako je bilo na konferencah ECER predstavljene nekaj slovenske zgodovine izobraževanja in dejavnosti šolskih muzejev ob širših temah: leta 2012 na španskem jugu v *Cadizu* ob raziskavah v zavzemanju za svobodo, izobraževanje in razvoj,²⁸ 2015 v *Budimpešti* pri skupni temi o izobraževanju in tranziciji²⁹ in 2016 v irskem *Dublinu* o vodilnem izobraževanju, izobraževalnih raziskavah in raziskovalcih.³⁰ Slovenski prispevek o zgodovini šolstva je bil predstavljen še 2017 na konferenci ECER v danskem *København* s kar dvema slovenskima osrednjima predavanjema (Pavle Zgaga na ERC in Manja Klemenčič, predavateljica na Harvardu, na ECER).³¹ Takrat je bila osrednja tema reforma izobraževanja in imperativ nenehnih sprememb.³²

ECER 2017 – University College UCC – Campus Carlsberg, Copenhanen, predstavitev teme pri Mreži 17: Zgodovina izobraževanja. Z leve Ian Grosvenor (Univ. Birmingham), organizatorka mreže Helena Ribeiro de Castro (Instituto Piaget, Portugalska), Christian Ydesen (Univ. Aalborg, Danska).

- 28 Education in mother tongue in the south of Habsburg monarchy before WW1 and in successor states in 1920s, B. Šuštar,
<https://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/6/contribution/16871/>
- 29 From the promotion of education to the critical reflection: the changes among school/pedagogical museums in Europe, B. Šuštar,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/20/contribution/33967/>
- 30 The presence of European pedagogues in presentations of history of education in Slovene pedagogical periodicals 1880-1925, B. Šuštar,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/21/contribution/37631/>
- 31 Manja Klemenčič,
<https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2017-copenhagen/programme-central-events/keynote-speakers/manja-klemencic/>
- 32 Educational change and development of museums of education: Slavic views on European development, B. Šuštar, M. Hakl Saje,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/22/contribution/40640/>

ECER 2018 – Bozen/Bolzano. Predavanja Mreže 17: Zgodovina izobraževanja so bila na temo vključenosti in izključenosti v zgodovini izobraževanja v dvorani Hendlsaal gradu Maretsch.

Zgodovina izobraževanja na ECER 2018 v Boznu

Južna Tirolska, ki ima tradicionalne povezave s slovenskimi deželami, je v novejšem času povezana z nami s 14. simpozijem šolskih muzejev julija 2011 v Brixnu/Bressanone³³ in z Boznom, kjer od 1995 tudi deluje šolski muzej, v zadnjih letih na novi lokaciji.³⁴ Bozen/Bolzano je prve dni septembra 2018, ko je potekalo že obiranje v tej sadjarsko in turistično razviti regiji, gostil tudi pedagoško konferenco ECER. ECER 2018 je v nemško govorečem severnem delu Italije govorila na splošno v angleščini o vključenosti in izključenosti kot viru za izobraževalne raziskave. Zasedanja Mreže 17 o zgodovinah izobraževanja so potekala blizu mestnega središča, a že sredi nasadov trte, na gradu Maretsch v imenitni dvorani Hendlsaal s poslikavami iz 16. stoletja.³⁵

Mreža 17 se je za ECER 2018 odločila za svoj tematski razpis, ki je poudaril pri vključenosti in izključenosti izobraževanja zgodovinsko zapletenost (Inclusion/Exclusion? Historically Complicating 'In's and 'Out's Concerning Education). Udeleženci so pripravili kakšnih štirideset prispevkov.³⁶ Tudi vsebina je bila vsebinsko raznolika in bogata, diskusije zanimive.³⁷ Pri vsebini naj omenimo za vtis

33 Odprava v otroštvo: pričevanja kot kulturni spomin. 14. mednarodni simpozij šolskih muzejev, ŠK, 2012, št. 1–2, 241–248.

34 Schulmuseum, Bozen, <https://www.bolzano.net/de/schulmuseum.html>

35 Schloss Maretsch, <https://www.maretsch.info/saele>

36 ECER 2018, NW 17: Histories of Education, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/network/614/>

37 ECER 2018, Network 17: Histories of Education, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/network/614/>

nekaj tem od prispevka štirih avtorjev o občutjih in čustvih učiteljev ob izobraževalnih reformah po letu 1980 v Estoniji, Litvi in Rusiji³⁸ in obravnave tihega otroka, kar dodaja vprašanjem zvoka še obravnavo čustev s strani zgodovinarja izobrazovanja (Pieter Verstraete, KU Leuven), do prisotnosti podobe temnopoltih v nizozemskih učbenikih (Maria Luce Sijpenhof, María del Mar del Pozo Andrés, Sjaak Braster) in prvih ruskih emigrantskih abecednikih po 1917 (Vitalij Bezrogov, Natalija Baranikova). Zanimive so bile tudi madžarske izkušnje dostopnosti srednjega šolstva z vidika razrednih kategorij 1953–1963 (Lajos Somogyvári, Univ. Pannonia, Veszprém)³⁹ in vprašanja izključevanja verujočih iz socialističnega šolstva na primeru Litve (Irena Stonkuvienė, Univ. Vilnius).⁴⁰ Predstavljen je bil tudi sistem poklicnega glasbenega izobraževanja na Portugalskem od konca 19. do druge polovice 20. stoletja pod vidikom internacionalizacije (Ana Luísa Paz, Univ. Lizbona). Problematiko vključevanja in izključevanja v šolstvu v regijah, ki so po 1918 spremenile državno pripadnost, je predstavila Catherina Schreiber z dunajske univerze na primeru nemškega Posarja pod francosko upravo.⁴¹ Več prispevkov se je povezovalo tudi v tematski simpozij o pomembnosti časa in prostora v zgodovini izobrazovanja. Slovenskih prispevkov je bilo na ECER 2018 precej, a pri različnih pedagoških tematskih mrežah, ena tudi pri zgodovini izobrazovanja. Slovenska vprašanja vključevanja in izključevanja so bila predstavljena s politizacijo in katoliško-liberalnimi odnosi v šolstvu ob koncu habsburškega obdobja.⁴² Več slovenskih prispevkov, ki so jih pripravile sodelavke Pedagoškega inštituta, je bilo na ogled pri dobro obiskani predstavitvi posterjev. Med posterji je bila pri Mreži 14 (Communities, Families and Schooling in Educational Research) predstavljena tudi za naše podružnične šole lahko zanimiva tema o razprostranjenosti majhnih šol v Italiji, kjer poznajo gorske šole, male otoške šole in šole na redko naseljenih območjih. Ugotavljajo, da je tega izobraževalnega fenomena v Italiji veliko: 8848 šol, od teh 7204 osnovnih šol in 1644 nižjih srednjih šol z več kot 591.000 učenci. Temo projekta Piccole scuole, <http://www.indire.it/progetto/piccole-scuole/> sta predstavila regionalna sodelavca inštituta INDIRE (Giuseppina Rita Jose Mangione, Neapelj; Rudi Bartolini, Pistoia).⁴³

38 Teachers Emotions and Educational Reforms in Estonia, Lithuania and Russia in 1980s and 1990s, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/contribution/43888/>

39 Inclusion and Exclusion in the Secondary Education: A Case Study about Class Categories in the Socialist Hungary (1953-1963), <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/contribution/43396/>

40 Believer Child in an Atheist School. Case of Soviet Lithuania, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/contribution/45307/>

41 The Liturgy of schooling: Cases from selected border studies after the First World War, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/contribution/43530/>

42 Teachers between Catholic and Liberal orientation in central Slovenia (province Carniola) at the end of the Austro-Hungarian Monarchy 1898-1918, B. Šuštar, M. Hakl Saje, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/23/contribution/44684/>

43 Identification of the "Small School" Profile in Italy. Reconstruction of an Educational Phenomenon, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/48336/>

Zgodovinarji izobraževanja na ECER 2019 v Hamburgu

Naslednje leto je sledila konferenca ECER 2019 v *Hamburgu* o izobraževanju v dobi tveganja ter vlogi izobraževalnih raziskav za prihodnost (Education in an Era of Risk – the Role of Educational Research for the Future),⁴⁴ ki jo posebej predstavljamo. Delo konference je postavljeno na zahtevne znanstvene osnove in objava obširnega povzetka zahteva resne študijske priprave. Tako je tudi po konferenci dostopna bogata informacija: poleg naslova in prispevka v obliki razširjenega povzetka še metoda dela, pričakovani rezultati in reference. Da lahko poteka delo konference in posameznih mrež, je zasluga zavzetega volonterskega sodelovanja pri vodenju posameznih sekcij in ocenjevanju poslanih predlogov prispevkov. Pri ECER 2019 so se skoraj sedemstotim ocenjevalcem oddolžili s povabilom Senata svobodnega in hanzeatskega mesta Hamburg na sprejem 4. septembra v mestni hiši, ki z arhitekturo in opremo izraža samozavest pomorskega in trgovskega mesta. Kot priznanje za delo na konferenci in v posameznih mrežah so pri ECER vpeljali častno članstvo mreže (Honorary network members) – od zgodovinarjev pri Mreži 17 sta bila 2017 tako odlikovana Ian Grosvenor in Frank Simon, 2018 pa še Joyce Goodman, vsi eminentni zgodovinarji izobraževanja. Mreža 17: Zgodovine izobraževanja se je v Hamburgu spomnila svojih začetkov pred dvajsetimi leti, ko so se 1999 na ustanovnem srečanju v Lahtiju (Finska) zbrali njeni pobudniki Frank Simon, Martin Lawn, Ian Grosvenor in Henk Van Setten ob temi vizualno v naši historiografiji izobraževanja. Praznovanje je bilo delovno z znanstveno delavnico in razmislekom o tej znanstveni disciplini (Histories of education over and in time).⁴⁵

ECER 2019, Evropska konferenca izobraževalnih raziskav, je v Hamburgu potekala v kampusu 100-letne Univerze z več kot 2800 udeleženci iz 75 držav; med njimi se je po statističnem pregledu predstavilo 2649 avtorjev (32,3 odstotka) in večina avtoric. Največ prispevkov je na to evropsko konferenco prišlo iz zahodne Evrope (nad 1500), pa tudi iz južnega (skoraj 400) in vzhodnega dela celine (nekaj manj kot 200) ter iz drugih koncev sveta, mdr. skoraj dvesto iz Oceanije. Kot kaže statistika, so predavatelji večinoma predstavili predavanja (83,1 odstotka), nekatera povezana v simpozije (7 odstotkov) in raziskovalne delavnice (2,2 odstotka).⁴⁶ V obliki posterja je bilo prisotnih 5 odstotkov tem, pri zgodovini izobraževanja le ena (z univerze Oviedo o pouku v manjšinskem asturijskem jeziku v desetletju po 1974).⁴⁷ Druge oblike predstavitev so bile še manj zastopane. Tako množična konferenca je vedno bolj zeleno usmerjena in tudi programska knjiga je dostopna kar na spletu.⁴⁸

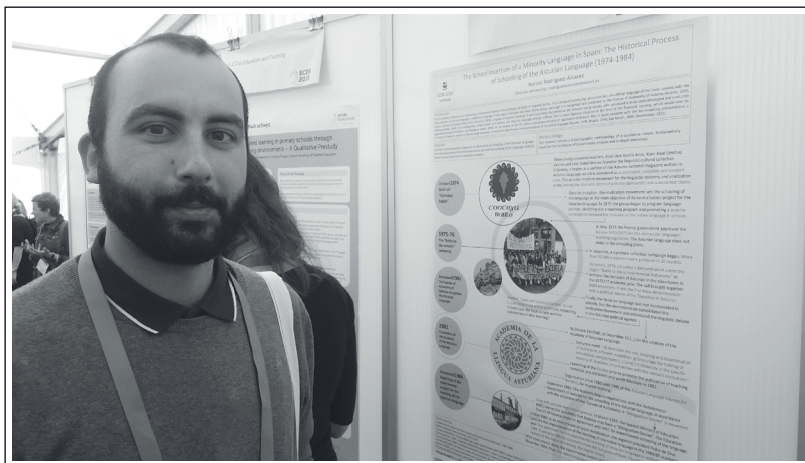
44 ECER 2019 Hamburg, <https://eera-ecer.de/ecer-2019-hamburg/>

45 17 SES o8 A, Workshop: Histories of Education over and in Time, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47390/>

46 ECER 2019 Stats, <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2019-hamburg/conference-review-videos-and-awards/ecer-2019-stats/>

47 Marcos Rodríguez-Álvarez, The School Insertion of a Minority Language in Spain: The Historical Process of Schooling of the Asturian Language (1974-1984), <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47567/>

48 ECER 2019 Book, https://eera-ecer.de/fileadmin/user_upload/Documents/ECER_Documents/ECER_Book_for_online_use_do_not_print.pdf

ECER 2019 – Hamburg. Na sekciji posterjev je pri Mreži 17 predstavil Marcos Rodríguez-Álvarez (Univ. Oviedo) pouk v manjšinskem asturijskem jeziku v desetletju po 1974.

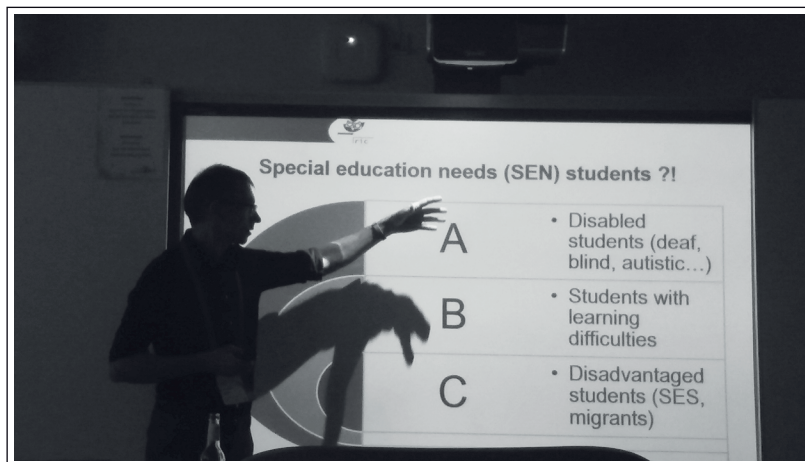
Na tako obsežni konferenci so tudi ključna predavanja potekala kar po tri vzporedno, a organizatorji so po predavanjih omogočili njihovo spletno dostopnost na YouTube. V prvem sklopu so bili udeležencem ponujeni univerzitetna tema (D. Lenzen, Universität Hamburg), znanost o učenju (Dirk Van Damme, OECD) in impresivno predavanje o sodobni problematiki družbene odgovornosti, okoljskih vprašanj in pedagoških raziskovanj (Heile Lotz-Sisitka iz južne Afrike). Njeno predavanje, ki je imelo pred seboj zavest o ustvarjanju trajnostne prihodnosti za vse, je bilo tudi pri zgodovinarjih šolstva dobro sprejeto. Drugi sklop plenarnih predavanj je ponudil vprašanja o izobraževanju kot rešitелjici planeta (Arjen Wals, Nizozemska), o migracijah (Karen Block, Avstralija) in o globalnem učenju (Annette Scheunpflug, Nemčija).⁴⁹

Glavno delo konference je potekalo po posameznih 33 tematskih mrežah.⁵⁰ Slovenski udeleženci sodelujejo pri temah iz filozofije in sociologije vzgoje pa tudi pri različnih mrežah, povezanih s kurikulumom, a je zaradi obsežnosti konference zelo težko spremljati različne teme. Vsaj za vtis opozorimo na eno od slovenskih predstavitev. Pri Mreži 9 o ocenjevanju in vrednotenju v izobraževanju (Assessment, Evaluation, Testing and Measurement) sta Gašper Cankar in Darko Zupanc, slovenska predavatelja iz Državnega izpitnega centra RIC, na osnovi statistike analitično predstavila vprašanja pravičnosti v slovenskem šolstvu z vidika študentov s posebnimi potrebami. Tu se je pokazalo, da so do-

49 ECER 2019 Keynote Videos, <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2019-hamburg/conference-review-videos-and-awards/ecer-2019-keynote-videos/>;
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/network/671/>

50 List of EERA Networks, <https://eera-ecer.de/networks/eera-networks/>

stopnost statističnih podatkov, obvladljiv obseg države in zavzetost raziskovalcev omogočili raziskavo, kakršne tudi veliki nimajo.⁵¹

ECER 2019 – Hamburg. Gašper Cankar in Darko Zupanc (Državni izpitni center RIC) sta na osnovi statistike pripravila obravnavo pravičnosti v slovenskem šolstvu; G. Cankar pri predstavitvi.

A v tem zapisu se osredotočimo zlasti na zgodovino izobraževanja (Network 17: Histories of education),⁵² kjer se je v štirih dneh od 3. do 6. septembra 2019 zvrstilo 36 predavanj, dvakrat po štiri povezana v obliki simpozija o poučevanju kapitalizma v času krize (T. Ruoss, M. Geiss, S. Mass – a s povzetkom je dostopen pri tem simpoziju le zadnji prispevek o monetarni vzgoji v 19. stoletju)⁵³ in simpozija o družbi v stiski ter o otroku kot rešitelju. Tu so B. Hemetsberger, J. Landahl, M. Andersen, I. Kestere in J. Westberg predstavili najprej razočarane pripovedi o odrešenju z izobraževanjem in šolanjem, njihovem neuspehu in posledicah. Nato so primerjali vlogo pripovedi o šolski krizi v Nemčiji in ZDA in predstavili še nekaj nordijskih izkušenj.⁵⁴

Še več krajših prispevkov so vsebinsko povezale tri t. i. delavnice. Prva raziskovalna delavnica je s šestimi prispevki prinašala razmislek o prihodnosti skozi

51 Gašper Cankar, Darko Zupanc, Equity in Slovenian Education with Focus on Students with Disabilities, Learning Difficulties and Disadvantages – population data, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47260/>

52 ECER 2019, Network: 17. Histories of Education, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/network/653/>

53 Sandra Maß, How to become a Capitalist? Monetary Education in the 19th Century, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/49580/>

54 Symposium: Society at Risk, and the Child as a Site of Redemption, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/session/15664/>

sedanjost in preteklost z vidika pogojev šolanja skozi čas,⁵⁵ druga je prav tako s šestimi prispevki obravnavala sedanjost in prihodnost zgodovine šolstva kot znanstvene discipline: *Histories of Education over and in Time*. Pri tem so sodelovali S. Van Ruyskensvelde in N. Reyniers (KU Leuven), Iveta Kestere (Univ. Latvia), A. Nóbik (Univ. Szeged), K. Dittrich (Education University, Hong Kong) in Joyce Goodman (University of Winchester) in še kdo.⁵⁶ Delavnica je predstavila razvoj discipline (zgodovine izobraževanja) v zadnjih dvajsetih letih (sedanja organizatorka mreže Iveta Kestere in Ian Grosvenor, ki je sodeloval pri nastanku Mreže 17). Ob teh izhodiščih so udeleženci v štirih skupinah, ki so jih vodili mlajši zgodovinarji šolstva, razmišljali o možnostih za njeno prihodnost. Teme so bile metodološki in teoretični okviri v različnih raziskovalnih kontekstih po svetu (K. Dittrich), tematski razvoj znotraj discipline s poznavanjem vzhodno- in zahodnoevropskega konteksta (Attila Nóbik), spremembe v uporabi arhivov in virov ter arhiv kot mesto za kritični razmislek (Sarah Van Ruyskensvelde). Sledil je še razvoj skupnosti raziskovalcev zgodovine izobraževanja in pogoji, pod katerimi delujejo v akademskem svetu (Nele Reyniers). Delavnico je sklenila okrogla miza s sodelovanjem uveljavljenih raziskovalcev na tem področju, načrtovana tudi kot odgovor na nekatere skrbi glede prihodnosti discipline.⁵⁷

ECER 2019 – Hamburg. Udeleženci raziskovalne delavnice pri Mreži 17 o razvoj discipline (zgodovine izobraževanja) v zadnjih 20 letih s sedanjo organizatorko mreže Iveto Kestere (Univ. Latvija, Riga).

55 Workshop: Future Thinking through Present/s - Past/s?,

56 Workshop: *Histories of Education over and in Time*,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/session/15175/>

57 Workshop: *Histories of Education over and in Time*,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47390/>

ECER 2019 – Hamburg, Delavnico o razvoju in usmeritvah zgodovine izobraževanja je sklenila okrogla miza. Z leve: Angelo Van Gorp (Univ. Koblenz-Landau), Joyce Goodman (University of Winchester), Ian Grosvenor (University of Birmingham).

Tretja delavnica je predstavljala pet razmišljanj o možnostih in izzivih pri raziskovanju zgodovine izobraževanja v digitalni dobi. Pri delavnicah, ki so bile podobne okroglim mizam, so sodelovali vplivni raziskovalci izobraževalne preteklosti iz različnih geografskih in znanstvenih okolij, zato so tako predstavitve kot živahne diskusije kdaj bolj, drugič manj prinašale nova spoznanja in odpirale zanimiva vprašanja. Tematiko digitalizacije sta obravnavali še dve predavanji: o izobraževanju digitalnega državljana je govorila Lina Rahm s švedske univerze Linkoping,⁵⁸ o danski kulturni dediščini v digitalni dobi pa Ning de Coninck-Smith z Danish School of Education iz Københavna.⁵⁹ V bistvu je predstavila zgodbo že 1876 ustanovljenega Danskega šolskega muzeja, kjer se je zbiralo gradivo o tamkajšnjem bogatem šolstvu v različnih oblikah, dokler ni med tremi sofinancerji ustanove usahnila volja za podporo ustanovi. Ta Dansk skolemuseum je predstavila Šolska kronika pred dobrim desetletjem (ŠK, 2009, št. 1, str. 238–245). Muzej je ugasnil konec leta 2008, v desetih kontejnerjih zbrano gradivo pa je dočakalo leta 2016 možnost urejanja ob sofinanciranju iz privatnih fondov. Okoli tri tisoč od dvajset tisoč predmetov so prevzeli večji in manjši muzeji, veliko zbirko okoli deset tisoč stenskih učnih slik in dve zbirki zemljevidov in fotografij pa so vključili v univerzitetno biblioteko. Na osnovi teh zbirk je zagledal luč sveta nov

⁵⁸ Lina Rahm, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/48478/>

⁵⁹ Ning de Coninck-Smith, The Danish School and Its Cultural Heritage In an Age of Digitalization, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/49117/>

digitalni muzej na naslovu skolehistorie.au.dk.⁶⁰ Predavateljica je bila s sodelavci julija 2019 organizatorica 18. simpozija šolskih muzejev v Københavnu na temo šolski muzeji in digitalizacija.⁶¹ Zato je tudi njen prispevek temeljil na razgovorih ob simpoziju in na dilemah kulturne dediščine danskega šolskega sistema ter povezovanju raziskovanja zgodovine izobraževanja in gradiva muzejskih zbirk in šolskih muzejev. Zanimivo in poučno tudi za nas o digitalni prihodnosti. Eno predavanje pa se je dotaknilo tudi pri nas priljubljenih devetic in obravnavalo angleško pedagogiko 1919, 1989 in 2019 kot refleksijo iskanja angleškega prostora v Evropi (Lorna Smith, Univ. Bristol).⁶²

Tematika izobraževanja v času totalitarizma je s primeri sovjetske Latvije (M. J. Fernández González, Iveta Kestere) in Litve (Irena Stonkuvienė) ter frankistične Španije (Raquel Cercós, Eulàlia Collelldemont) pričela predavanja pri Mreži 17 o zgodovinah izobraževanja.⁶³ Več predavateljic je pripravilo temo o izobraževanju medicinskih sester v Švici 1930–1955, druge pa je pritegnilo vprašanje razmerja med izobrazbo, tveganjem in negotovostjo v 17. stoletju v delih Johna Locka (Susanne Spieker, University Koblenz-Landau) in spet druge zgodovina progresivne vzgoje in Johna Deweyja. Različne teme je povezal tudi panel o tveganjih in negotovosti v zgodovinah izobraževanja, ki se je dotaknil kritike šolanja okoli leta 1800 v nemško govorečem svetu in v ZDA ter predstavlja tedanja upanja, želje, strahove in pričakovanja, povezana s šolanjem in prihodnostjo (B. Hemetsberger, Univ. na Dunaju), in švedske debate o laičnem verskem izobraževanju na primeru Emilie Fogelklou 1878–1972 (Charlott Wikström, Umeå Univ.).⁶⁴ Na primeru ženskega učiteljišča Carysfort Teacher Training College v Dublinu sta Judith Harford in Tom O'Donoghue ob irsko-avstralskem sodelovanju predstavila cerkveni nadzor nad irskim šolstvom v 20. stoletju.⁶⁵ Zanimiv sklop predavanj so povezovali senzorični pristopi k izobraževalni preteklosti: tako akustični vidik izobraževanja otrok z duševnimi motnjami v Belgiji 1887–1920 (Nele Reyniers, P. Verstraete), vizualizacija političnih argumentov v izobraževanju v Vzhodni Nemčiji (Jascha Hook) kot modernih vprašanj zdravstvene vzgoje (P. Verstraete).

60 Skolehistorie, Aarhus Universitet, <https://skolehistorie.au.dk/>

61 Šolska kronika 2019, št. 1–2, str. 256–273; Challenges for the school museums and history of education in a time of globalization and digitization, 3–5. 7. 2019, <https://skolehistorie.au.dk/en/about-us/netvaerk/18th-symposium-for-school-museums-and-history-of-education-collections/>

62 Lorna Smith, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47421/>

63 Education in times of totalitarianism, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/session/15086/>

64 Risk and Promises in the Debate of Secular Religious Education in Sweden: Emilia Fogelklou – an Educational Traditionalist or Visionary?, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/47277/>

65 Challenging the Dominant Church Hegemony in Times of Risk and Promise: Carysfort Women Resist, <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/contribution/48250/>

ECER 2019 – Hamburg. S panela pri Mreži 17 o tveganjih in negotovosti v zgodovinah izobraževanja 4. septembra 2019 (B. Hemetsberger, Univerza na Dunaju).

ECER 2019 – Hamburg, 4. septembra 2019. Predavanje pri Mreži 17 o cerkvenem nadzoru irskega šolstva v 20. stol. na primeru ženskega učiteljsišča Carysfort (z leve Tom O' Donoghue, Univ. of Western Australia, in Judith Harford, UCD Dublin).

ECER 2019 – Hamburg, Živahna diskusija po predavanju o zgodovini čehoslovaškega šolstva in učiteljstva v drugi polovici 20. stoletja (z leve predavatelja z univerz v Brnu Michal Šimáně in Jiří Zounek ter diskutantka Fariza Tolesh (Education Development Centre, Kentau) iz Kazahstana).

ECER 2020 – Glasgow, Educational Research (Re)connecting Communities. Konferenca je potekala krajše in virtualno. Prizor živahne okrogle mize treh ključnih govornikov s predsednikom EERA (Joe O'Hara) in predstavnikom gostitelja Univ. Glasgow (Stephen J. McKinney), 28. avgusta 2020 (fotografija zaslona).

Tudi pri temi rekonstrukcija preteklosti s kurikulumom in učbeniki je treba omeniti zanimiva prispevka o latvijski etnični identiteti v učbenikih v sovjetski Latviji in v emigraciji na zahodu po 1945 (Baiba Kalke, Iveta Kestere, Univ. Latvija) in o šolskih proslavah v času cesarstva in po 1918 v Weimarski republiki (Ami Kobayashi, Univ. Landau), ki sta odpirala vprašanja drugih regionalnih primerjav.⁶⁶

Slovenski prispevek so organizatorji uvrstili vsebinsko primerno skupaj s češkim in madžarskim na zasedanje, poimenovano kot Zgodovina šolstva pri treh narodih (Czech, Hungarian and Slovenian Histories of Education). Vodila ga je Iveta Kestere (Univ. Riga), poznavalka izobraževanja v političnih spremembah 20. stoletja. Tako smo najprej poslušali češka zgodovinarja iz Brna o mejnikih v turbulentni zgodovini čehoslovaškega šolstva in učiteljstva v drugi polovici 20. stoletja (Jiří Zounek, Masaryk Univ. in Michal Šimáně, Mendel Univ.). Avtorja sta predstavila temo kot širšo raziskavo na osnovi arhivskih fondov in z mikroštudijami, posebej z intervjuji z učiteljstvom. Spremljala sta poklic učitelja v času avtoritarnega socialističnega režima po letu 1948, ob praški pomladi in z "novim krogom" utrjevanja avtokratske vladavine potem ter preobrazbo, začeto z žametno revolucijo leta 1989. Pogledi na nam bližje teme nam postavljajo z druge perspektive drugačen kontekst razumevanja. To je pokazal komentar iz Kazahstana, kjer je odnos do Rusije in ruščine precej drugačen kot v deželah za nekdanjo železno zaveso. Fariza Tolesh (Education Development Centre, Kentau), ki je predstavila prispevek pri mreži o visokem šolstvu (22. Research in Higher Education), je pri zgodovinarjih tako razgibala razpravo.⁶⁷ Zatem je sledila obravnava novih možnosti za izobraževanje po političnih in družbenih spremembah v Sloveniji 1918 in 1945 (B. Šuštar, M. Hakl Saje). Prispevek je tudi s pomočjo gradiva in razstav v Slovenskem šolskem muzeju opozoril na glavne spremembe teh dveh prelomnic. Sledila je še živahno posredovana pripoved o kontrarevolucionarnih učiteljih in fizičnem nasilju v madžarskih šolah po revoluciji 1956, zasnovana na arhivskih virih (Lajos Somogyvári, Panonska univerza/Pannon Egyetem, Veszprém).⁶⁸

Še virtualni ECER 2020 v Glasgowu. Čeprav me je septembra 2019 pot po Nemčiji vodila tudi prek Hannovra še v ohranjeni historični mesti Celle in Lüneburg in sem obiskal tudi šolska muzeja v Hamburgu in Bremnu, pa temu zapisu o mednarodnih konferencah in zgodovini izobraževanja dodajmo le še kratko omembo letos načrtovane konference ECER na temo izobraževalnih raziskav in (ponovnega) povezovanja skupnosti: Educational Research (Re)connecting Communities. Za leto 2020 je bila načrtovana konferenca ECER v Glasgowu.

66 Reconstructing the past through curricula and textbooks,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/session/15372/>

67 Impact of International Post-graduate Education on Personality and Professional Development of the Kazakhstani Graduates,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/network/658/>

68 17 SES o6 B, Czech, Hungarian and Slovenian Histories of Education,
<https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/session/15665/>

Tam je že pred leti University of Glasgow pripravila manjšo, a vsebinsko res dobro zastavljeno konferenco: *The Teacher: Image, Icon, Identity*, 2.–4. 7. 2008. To konferenco sta s sodelavci z univerze vodila Raymond McCluskey in Stephen J. McKinney, ki sta pozneje uredila konferenčni zbornik – tudi s slovensko predstavitevijo učiteljeve podobe v zgodovini.⁶⁹ Za ECER 2020 na University of Glasgow so organizatorji za več kot tridesetimi vsebinskimi mrežami (network) in skupino mladih raziskovalcev na začetku poti (Emerging Researchers' Group) odbrali 2900 prispevkov. Konferenca v Glasgowu v živo zaradi zdravstvenih omejitev ni bilo, pač pa je razmeram primerno potekal konferenčni teden v avgustu (Reconnecting EERA week) in v spletni obliki znova povezal skupnost EERA, njene organizacije in udeležence ECER konferenc.

Konferenco so predstavljali od 23. do 26. avgusta z vnaprej posnetimi prispevki osrednjih predavateljev: Joyce L. Epstein (Johns Hopkins University), Ramon Flecha (West Univ. of Timișoara, Univ. Barcelona), Isabel Menezes (Univ. Porto) in Riyad A. Shahjahan (Michigan State University) in živahne okrogle mize zadnjih treh s predsednikom EERA (Joe O'Hara) in predstavnikom gostitelja Univ. Glasgow (S. McKinney). Zainteresiranim so predavanja in pogovor na voljo na YouTube.⁷⁰ V zelo skrženi spletni obliki webinarja so potekale še predstavitve tematike po posameznih mrežah. Za Mrežo 17 o zgodovini izobraževanja so izbrali 26. avgust 2020 od 10. do 15. ure in tri teme. Prva je zajemala v skladu s posebnim razpisom mreže zgodovine izobraževanja vprašanja o razumevanju skupnosti v Evropi in zunaj nje. Druga tema je v sodelovanju s sedmo mrežo o socialni pravičnosti in medkulturni vzgoji (07. Social Justice and Intercultural Education) odpirala vprašanja beguncev in njihovega izobraževanja skozi čas. Tretja tema pa se je lotila aktualne zgodovine raziskav v izobraževanju v karanteni. Tako izkušnje sodobnosti odpirajo tudi zanimive zgodovinske poglede. Vsi pa si želimo normalnih znanstvenih srečanj v živo, čeprav se napovedujejo spletne konference kot vedno bolj normalna oblika mednarodnega znanstvenega sodelovanja.

Branko Šuštar

Education in an Era of Risk – ECER in Hamburg and the history of education at international conferences in 2019 (Summary)

In 2020, when international academic gatherings were cancelled for public health reasons, we look back at the rich selection of gatherings on the theme of the history of education which took place in 2019. The introduction mentions

69 How "the teacher" is presented in literature, history, religion, and the arts: cross-cultural analyses of a stereotype. Eds. McCluskey, Raymond; McKinney, Stephen J.; Christie, Donald Lewiston, N.Y.; Queenston, Canada: E. Mellen, cop. 2103

70 #Reconnecting EERA,
https://www.youtube.com/playlist?list=PLJDushBfCvC6uiA93lISS6_JeNkPlD9ks

the first public political rallies (Tabor Movement) on the 150th anniversary of the Vižmarje rally and 100th anniversary of the Slovene University of Ljubljana, and then various international seminars, symposia and conferences, which also included themes from the Slovene history of education, such as International Seminar: From propaganda to resistance, the 2019 ASEEEES Convention 'Culture Wars', all the way to ISCHE 2019 Spaces and Places of Education. There is a detailed account of the largest gatherings of researchers in the field of education, ECER, with over 2800 participants from 75 countries. The European Educational Research Association (EERA) organised the European Conference on Educational Research (ECER) in the campus of the 100-year-old Hamburg university on the theme of 'Education in an Era of Risk – the Role of Educational Research for the Future'.⁷¹ The content of the presentation in Network: 17. Histories of Education, which is one of 33 such forms of conference work and unites over 60 researchers, was different, but thematically connected. The subjects reached from reflections on society in distress and about the child as saviour, school adversities in totalitarian times, to the issue of risks and uncertainty in the history of education and questions about the future of the profession on the 20th anniversary of this network. The content of talks, together with extensive summaries, the methodology of work and literature can be accessed on the EERA - ECER 2019 website.⁷²

25. Generalna konferenca ICOM v Kjotu

Med 1. in 7. septembrom 2019 je v Deželi vzhajajočega sonca v mestu Kjotu potekala 25. Generalna konferenca ICOM. Odločitev, da bo potekala na Japonskem, je bila sprejeta že v letu 2014, ko je bila določena tudi tema, in sicer Muzeji kot kulturna središča: prihodnost tradicije (*Museums as Cultural Hubs: The Future of Tradition*), ki je spodbujala razmislek o tem, kako muzeji gledajo v prihodnost ob sočasnem spoštovanju preteklosti.

Vsako leto potekajo konference mednarodnih odborov ICOM, ki se vsaka tri leta združijo in potekajo v okviru generalne konference. Gre za eno največjih srečanj muzejskih strokovnjakov na svetu. O tem govorijo tudi številke udeležencev. Leta 2016 se je npr. 24. Generalne konference, ki je potekala v Milanu, udeležilo 3421 udeležencev iz 129 držav. Konference v Kjotu se je udeležilo še več, in sicer 4590 udeležencev iz 120 držav. Program konference je bil izjemno bogat. Svoje referate je predstavljalo kar 1476 referentov, organiziranih je bilo 49 ekskurzij, sprejetih je bilo pet resolucij, zagotovo najbolj burna pa je bila večurna razprava o novi muzejski definiciji. Na koncu ta ni bila sprejeta, pač pa je bila sporazumno preložena na leto 2020. Med glavnimi govorniki konference so se našla svetovno znana imena, kot so arhitekt Kengo Kuma, fotograf Sebastião Salgado, umetnik

71 <https://eera-ecer.de/previous-ecers/ecer-2019-hamburg/>

72 <https://eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/24/network/653/>